

א. מקור העניין וגדרו. (ט, ו) אשר היו טמאים לנפש אדם, ובגמ' דרשו (סוכה כה ב) עוסקים במת מצוה היו. והנה ברש"י פ"ט סוכה כתב טמאי מת מצוה לאו מת מצוה דווקא קאמר דאפילו מיתיהן נמי מת מצוה קרי להו דמצוה להתעסק בהן דעצמן משום מצות קבורת קרובים, בהעלתן כתב וז"ל ויהי אנשים וגו'. אותן אנשים מי היו רע"א מישאל ואלצפן היו וכו' (עמ"ש לעיל בפרשת שמייני בשם אבי מורי) ר"י אומר וכו' אלא מי היו טמאי מת מצוה היו שחל שביעי שלהן בערב פסח וכו', לכאורה נראה הא דלא קאמר סתם טמאי מת היו משום דקשיא ליה למה טמאו א"ע ולא שאלו אם יטמאו א"ע ולא יוכלו לעשות הפסח, לכך קאמר מת מצוה, והיו צריכין לטמאות עצמן משום מצות קבורת קרובים, כמו שלמדו חז"ל מזה הדעוסק במצוה פטור מן המצוה כדאיתא בסוכה דף כ"ה [ע"א], וכבר כתבנו לעיל דיש לומר לפי מה איתא במדרש [ע"י רש"י שמות ל, טז] שלא מת שום אדם מישאל ממנין הראשון למנין השני, וע"כ צ"ל שמת מערב רב וכיון שאחז"ל [עירובין יז ב] איזה מת מצוה כל שאין לו קרובים א"כ כל גרים שאין להם קרובה הם כמת מצוה והנה בגמ' ברכות ז"ט ע"ב אמרו גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה, ופירוש כבוד הבריות. כבודו של אדם שייפגע, בין חי או מת [המוגדר מת מצוה] זהו טעם לדחיית קיום מצוה או לעבור על אסור.

ב. מצוות ואיסורים הנדחים מפני כבוד הבריות. מצינו בכמה מצוות של תורה בהן לימודים מיוחדים שנדחים מפני כבוד הבריות: א. ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו, ופגע במת-מצוה, הרי זה נטמא לאותו המת, ואף על פי שהוא הולך לדבר מצוה של קרבן-פסח או של מילה, שחייבים על ביטולן כרת, ינח את המצוה ויטמא למת, שכבוד הבריות - שלא יהיה המת מוטל בזיון, ללא קבורה, פן יסריח או יאכלוהו כלבים - דוחה את מצוות קרבן פסח ומילה. בביאור החשש יעויין תוס' ב"מ ל ב ד"ה אלא; תוס' הרא"ש ברכות כ א ד"ה שב. ודין זה למדוהו שם בברייתא ברכות יט ב - כ א, ממה שנאמר בפרשת נזיר: לאביו ולאמו לאחיו ולאחתו לא יטמא להם במתם, ודרשו בו "לאחתו" מה תלמוד לומר - והרי כבר כתוב: על נפש מת לא יטמא ואחתו בכלל - לאחתו הוא שאינו נטמא, אבל נטמא הוא למת מצוה, ואם אינו ענין לנזיר, שכבר למדנו ממקום אחר שהוא נטמא למת מצוה, תנחו ענין למי שהולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו. והרמב"ם השמיט ברייתא זו, ע"י אר"ש ק"פ פ"ו ה"ט שנתמה. ב. וכן במצות השבת-אבדה מצינו המוצא שק או קופה, והוא זקן מכובד שאין דרכו ליטול כלים כאלו בידו, אינו חייב להטפל בהם, שנאמר: והתעלמת, ודרשו חכמים: פעמים שאתה מתעלם, כגון זקן ואינה לפי כבודו, שאין האבידה חשובה לפי כבודו להשיבה. משנה ב"מ כט ב וברייתא שם ל א וגמ' שם ב; רמב"ם גז"א פ"א ה"ג; טוש"ע ח"מ רסג א. ובגדר אינו לפי כבודו ראה רבינו הלל על הספרי שם מפרש שאין כבודו לחזור אחר אבידה, או שאין כבודו לשאת חפץ כזה על כתיפו. ג. איסורים דרבנן נדחים הם מפני כבוד הבריות, ועל כך אמרו רובאורא בברכות יט: שם] גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה, שכבוד הבריות דוחה איסורים שמדברי סופרים, שהם נקראים "לא תעשה שבתורה", אף על פי שמדברי סופרים הם, לפי שעליהם כתוב "לא תסור" - לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, ומשום כבוד הבריות התירו חכמים את איסוריהן, וכגון אבנים, שמדברנן אסורות הן בטלול בשבת משום מוקצה, מותר לטלטלן ולהכניסן בשבת לבית הכסא לקנח בהן, וכן מי שמדברנן אסור לו לצאת ממקומו וחייב

להישאר בתוך ארבע אמותיו, כגון מי שהוציאוהו נכרים מחוץ לתחום בשבת, אם הוצרך לנקביו, רשאי הוא לצאת חוץ לארבע אמותיו להתפנות, שכבוד הבריות דוחה הוא איסור תחומים דרבנן, וכן מפני כבוד הבריות מותר להוציא מת מרשות-היחיד לכרמלית. ד. כשם שמצוות קרבן-פסח ומילה נדחות מפני כבוד המת, בשב ואל תעשה, כך שאר המצוות שבתורה, נדחות הן מפני כבוד הבריות **בשב ואל תעשה**, ודין תורה הוא ע"י ברכות יט ב ומנחות לו ב,

ג. אימתי כבוד הבריות אינו דוחה איסור שבתורה. בגמ' ברכות יט ב: וז"ל הרמב"ם כלאים פ"י ה"ט. מבואר שאיסור לא תעשה המפורש בתורה, ושעובר עליו בקום ועשה אינו נדחה מפני כבוד הבריות, והמוצא כלאים - שלו תורה - בבגדו, פושט את בגדו מעליו מיד, אפילו בשוק, ואף על פי שישאר ערום כשיפשטנו [כמבואר בתוס' שם], מוטב שיתבייש בעולם הזה, ולא יתבייש בעולם הבא, וחייב לפשוט מעליו את בגד הכלאים אפילו הוא תלמיד חכם, ש"אין חכמה ואין תבונה ואין עצה - חשובים - לנגד ה', כל מקום שיש חילול השם - כלומר, שנעשית שם עבירה, ואפילו היא נעשית בציונא, שאין שם אחרים הרואים (נובי"ק אר"ח סי' לה, ע"פ גמ' ברכות סם) - אין חולקים כבוד לרב, רב יהודה אמר רב בברכות שם (לג') שלפנינו, ובפסקי הר"ד שם: ת"ר הוראה כלאים כו'; טור י"ד שג. וע"י רמב"ם ושו"ע שם, ברואה כלאים על חבירו. וכן מי שנפסקה לו ציציתו ברשות-הרבים בשבת ונפסלה - ונשארו בה חוטים כשרים, שדעתו להשתמש בהם, שחוט הציצית הכשרים שנשארו, משא הם, שחשובים הם ואינם בטלים לגבי הבגד - חייב הוא לפשוט את אותו הבגד, שאיסור טלטול הציציות ברשות הרבים בשבת, כיון שהוא מן התורה, אינו נדחה מפני כבוד הבריות. ע"י מנחות לו ב, לשון ראשון במעשה המוזכר שם, ושאל"ה סי' נח ושר"ת שאלות שמואל סי' א, ששלשון זה המעשה היה ר"ה, ולפיכך היה חייב לפשוט את הבגד, ע"י שבת קלב ב מ"ב סי' יג ס"ק ג

ד. להפריש חבירו מאיסור במקום כבוד הבריות. אדם הרואה את חבירו עובר על איסור בקום ועשה, שחייב הוא להפריש אותו מלעבור על האיסור והוא אינו יכול להפרישו אלא באופן שאינו לפי כבודו, נחלקו ראשונים אם חייב הוא להפרישו: יש סוברים שחייב, שאם על ידי זה שאינו מפרשו בא חבירו לעשות איסור - בקום ועשה - אין זה נקרא "שב ואל תעשה", ואינו נדחה מפני כבוד הבריות, והוה שיטת תוס' (ותוס' הרא"ש) שבועות ל ב ד"ה אבל בתירוץ שני; שאל"ה סי' נח, בדת רמב"ם כלאים פ"י ה"ט, ע"י שאל"ה שם שמאריך להוכיח כן בד' רש"י מגילה ג ורמב"ן בתוה"א, וע"י פרי יצחק סי' כו, שדוחה. וע"י העמק שאלה שאלתא קצו אות יז, שמקיים דברי התוס' אף לסוברים שהחייב להפריש את חבירו מאיסור אינו אלא מדרבנן. וזה הטעם שאשת איש הבאה לבית דין להתירה להינשא על פי עדות שבעלה מת, ואחד שהוא תלמיד חכם יודע שבעלה חי, אפילו בית הדין שדנים להתירה הם קטנים ממנו, ואין זה לפי כבודו להעיד בפניהם, אין לפוטרו מלהעיד משום כבוד הבריות, וחייב הוא לילך ולהעיד, וביארו אחרונים שכיון שכל שיכול למחות בחבירו שלא יעבור על איסור,

ואינו מוחה, נתפס בעוון חבירו, כשאדם גורם לחבירו לעבור על איסור בקום ועשה, אף על פי שהוא עצמו אינו עושה מעשה כאלו, יש בדבר חומרת איסור בקום ועשה, ולכן האיסור אינו נדחה מפני כבוד הבריות, ראה קוה"ע סי' סט אות ל (קוב"ש קונטרס דברי סופרים סי' ג אות כח). ויש שכתבו שהתורה אמרה שיהיה אדם מתבטל ממצוה בשב ואל תעשה מפני כבוד הבריות, אולם אין לתורה הבדל מי הוא שעובר את העבירה, האדם עצמו או חבירו, ובכל מקרה שתיעשה עבירה בקום ועשה, אין התורה מתרת לכבוד הבריות לדחותה קה"י ברכות סי' ח.. ויש מן הראשונים שחולקים, וסוברים שמפני כבוד הבריות רשאי אדם להמנע מלהפריש את חבירו מאיסור, אפילו חבירו עובר על האיסור בקום ועשה, ע"י תוס' (ותוס' הרא"ש) שבועות שם בתירוץ ראשון, ושר"ת חמד"ש אר"ח סי' יז (תשובת ר"א טיקטין) בדתם ואפילו הוא עובר על האיסור במזיד. שר"ת חמד"ש שם. וע"י ישוע"י ח"מ סי' כח ס"ק ה, שסובר שאינו חייב להפריש את העובר בשוגג, לפי שאינו חשוב עבירה כלל.

ה. זהירות בכבוד חבירו. צריך אדם להזהר בכבוד הבריות - וכתבו אחרונים שמצוה היא - ואסור לו לביישם או לבזותם, וע"י מאירי ברכות יט ב: כבוד הבריות חביב עד מאד, אין לך מדה חביבה ממנה. ושנינו שחייב אדם לחלוק כבוד לחבירו, ראה אדר"נ נר"ב פ"ו, וע"י שלמדו כן בק"ו ממלאכי השרת, שהם חולקים כבוד זה לזה וכל אחד אומר לחבירו אתה גדול ממני, אף על פי שאין בהם יצר הרע, ול"ש בני אדם שיש בהם יצר הרע. ואמר: אבות פ"ב מ"י. 'יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, שכשם שאדם רואה את כבודו, כך יהא רואה את כבוד חבירו, וכשם שאין אדם רוצה שיצא שם רע על כבודו, כך יהא אדם רוצה שלא להוציא שם רע על כבודו של חבירו, וכתבו ראשונים שבכלל המצוה של אהבת-ישראל, לנהוג כבוד בכל אחד ואחד משרא"ל כמו שהוא רוצה בכבוד עצמו ל"כ הרמב"ם דעות פ"ו ה"ג, ומנו חכמים בברכות כח ב. את הזהירות בכבוד החברים בין הדברים שזוכים בהם לעולם הבא, וכן כתבו ראשונים שאפילו דיון, שיש לו להעניש ולבזות את הראויים לכך, לא יהיה כבוד הבריות קל בעיניו, שהרי הוא דוחה את לא תעשה של דבריהם, וכל שכן כבוד בני אברהם יצחק ויעקב המחזיקים בדת האמת, ויהיה זהיר שלא ייהרס כבודם אלא כדי להוסיף בכבוד המקום בלבד. רמב"ם סנהדרין פ"ד ה"י, הובא בטור ח"מ ב, וע"י כס"מ שם, שלמדים שלא הותר הביזוי של הבריות אלא לכבוד שמים, מזה שכה"ב דוחה את הלאו של "לא תסור", וע"י שכנה"ג אר"ח קעד הגה"ט אות ב.

יצא לאור הספר

אורחות הרב וראש הישיבה

עובדות הנהגות וקצות דרכיו של מרן הגאון משייורי הכנסת הגדולה רבי חיים פינחס שיינברג זצוק"ל דברים שנשמעו מתלמידו המובהק

הג"ר אלהן פרץ שליט"א

נערכו והובאו לדפוס ע"י ג. אלון להשיג: 0527648427/9

הנושאים הנאים

בהעלותך - כבוד הבריות - אשר היו טמאים לנפש אדם (ט, ו) עוסקים במת מצוה היו (סוכה כה ב)

שלה הפסקה

קרה - דיני הפרשת תרומה - והרמותם ממנו תרומת חי (יח, כו)

חוקת - תרב כחלל - בחלל חרב (ט, טז), חרב הרי הוא כחלל (נזיר נ ב)

בלק - עניני סיעתא דשמיא - קום לך אתם (כב, ג), בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו (מכות י ב)

פנחס - הפסקה

מט"מ - בעל בנדרי אשתו - ואם בית אשה נדרה (ל, יא)

דברים - ת"ב שחל בשבת, ענינא

מכון ירושלים

יומא טבא לרבנן הופיע

טור ושלחן ערוך

מהדורת פריעדמאן הלכות שבת - חלק שלישי סימנים שיג - שדמ להשיג בחנויות הספרים

מוסד הרב קוק

תד"ש

תשובות הרשב"א למסכת ברכות וסדר זרעים

כמו"כ ניתן להשיג 2 כרכים

תשובות השייכות למקרא מדרש ודעות

עורך הרב הלל מן

הרה"ג ירחמיאל קראם

עורך הרב הלל מן

רבי יחיאל מיכל גורדון - ראש ישיבת לומז'ה [תרמ"ג - תשל"ה] מכתב ידו

מכתב הצלה לכבוד הבריות

האיך נעמוד מרחוק בשעה שאלפים מאחינו ואחיותנו מובלים לטבח. ואספר לכם חביבי דברים נוראים שנתגלה לאחרונה, שבעת שסחבו הרשעים זקנים ונערים נשים וטף אחד משירפה הרג וחנוק, וכי אפשר להמנע מלעסוק והחובא במקום מבטחים. תארו בנפשותיכם לו ידע כל אחד מאיתנו שעלי חמישים דולאר אפשר להציל יהודי בהצלחה, אלא שהסתת היצר הרע היא שמי אמר שאכן אפשר כך לעשות, ובשאלות שכאלו מצדק אדם את עצמו ונמנע.

אמנם אילו ידע כל אחד את גודל החיוב המוטל עליו להציל נפש אחת מישראל, ודאי שלא היה פוטר עצמו מחמת הספק, והיה טורח לעשות כל אשר בידו. והנה אנתנו העוסקים בדבר ההצלה אומרים יש ויש אופנים שונים של הצלה, ואילו היה כסף בידנו רבים היו ניצולים, וכיצד יצדיק כל אחד עצמו, וכי עשרות דולרים הם עבורכם פקוח נפש שאינכם מוכנים להכניס עצמכם לסכנה, אדרבה יבוא כל אחד מכם למשרדי ועד ההצלה, ויוכל לראות בעיניו כל המכתבים והטלגרמות מכל המקומות שאפשר בהם להציל יהודים ממות, ויראה כמה דברים שמפני שאחרנו את המועד נמנעה הצלת יהודים לדאבון לבנו.

ובכל יום ויום אנו מאחרים את המועד מפני חסרון הכסף, כמה כואב הלב על אטימות הלב בדבר שהוא מן החמורות שבחמורות, ענין פקוח נפש והצלת נפשות. והנה למדנו בפרשה שכהן גדול וגויר שקדושתם עליונה והולכים לעשות הפסח או למול את הבהן, והן מצוות שהולמין גרמון, ויכ"ו כשנפגש במת מצוה מושלך בדרך מצוה, עליו לטמא את קדושת כהונתו וגזירתו להפסיד את עשיית הפסח ולעסוק בקבורת המת מפני כבוד הבריות.

וזה פשוט וברור לכל בר בי רב דחד יומא, שאילו בשעה שנושא את מת המצוה לקבורה יזמין לאותו כהן לראות איש ישראל טובע בנהר, שהוא חיוב להניח את המת ללא קבורה, ולרוץ להציל את הטובע, ולא יחוש שחליבו ביטל את הפסח ונטמאה כהונתו.

ואיך לא נבוש להמנע מלעזור להצלת אלפי איש מחרב ממש ולשלוח מזון לנמלטים לסיביר, שלולא חבילות המזון שוער ההצלה שולח להם היו גוועים ממש מרעב, ממשלת החסד של אמריקה מסייעת לועד ההצלה במישלוח חבילות, וחובה עלינו שלא לאחר אפילו יום אחד מליתן להצלת נפשות אחינו ואחיותנו, כל אחד יקבל על עצמו לתרום כופר נפש להצלת נפשות.

מהוגנים, ומאין ידע את זה? מפני שהיו חולקים כבוד זה לזה ואמרו היודע בחבורו שהוא גדול ממנו אפילו דיבר אחד, אפילו לא למד ממנו כלום, חייב להגות בו כבוד.

'כמים הפנים לפנים', אם אנחנו נכבד את חברנו, נאיר פנים, נדבר שבחנו ובמעלותיו, אזי גם לנו יאירו פנים וידונו אותנו לכף זכות. צאו רואו: תינוק בא לעולם, מוטל בעריסתו, אתה מבטיח בו משיב לאלו, והוא משיב לך חיוך רחב. היש מאושר ממך.

חיוך זה לא רק עקימת שפתיים, חיוך זה הקרנה פנימית של הנשמה. התינוק שבא זה עתה לעולם בא מעולם האמת. הוא עדיין אינו יכול לדבר, הוא גם לא שמע עליך דבר וחצי דבר. אין לו איהו דעה מוקדמת עליך. החיוך שלו הוא קול הנשמה שבקרו.

אנו מתפללים לקב"ה ומבקשים "השם א' צבקות השיבנו והאר פניך וניושע" מובא בילקוט אמר רבי יוחנן אנו אין לנו אלא הארת פנים בלבד די לנו שנאמר האר פניך וניושע. על ידי שהקב"ה יאיר פניו אלינו ונוכל גם אנחנו להאיר פנינו זה לזה מייד וניושע. הארת הפנים היא זו שתיבא את הגאולה את הישועה.

'כבוד חבריות'

התוס' ביבמות מביאים ספרי שאומר שבכל ארבעים השנים שהיו בני ישראל במדבר לא עשו בני ישראל אלא קרבן פסח אחד כתקנו. כך נאמר בפסוק: 'בשנה השנית לצאתם ממצרים' ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו'.

עם כל הרצון והציפייה לקיים את 'פסח דורות' בכל זאת היו אנשים שאת הפסח הזה לא עשו. ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ומביאה הגמ' בסוכה שהיו אלה אנשי החברה קדישא שעסקו במצווה זו של קבורה והם לא הספיקו להיטוהר עד יום י' בניסן וכיוון שכך לא יכלו לעשות הפסח שנצטוו עליו וכל כך ציפו לעשותו.

הגמרא בברכות מביאה: 'הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת' הוא דברו לקיים מצוות הקרבת קרבן פסח ושומע רח"ל שמת לו מת חייב הוא להתעסק בקבורת המת אף שיביטל בזה מצווה דאורייתא של הקרבת קרבן פסח. ומוכיחה מכן הגמרא שאין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ד'. לכן התירו לעקור דבר תורה מפני כבוד הבריות בשב ואל תעשה. עכשיו תורה חייב לעסוק בקבורת המת. ואומר רש"י: 'הוא כבוד הבריות ודוחה דבר תורה' ומה שיבטל עכב כך את הקרבת קרבן פסח יהיה זה בשב ואל תעשה.

כבוד הבריות הוא ערך כל כך חשוב שבגללו היו כאלו שלא יכלו לקיים את קרבן פסח במדבר. העיסוק שלהם בכבוד הבריות קדם לחיוב הקרבת הפסח.

כבוד הבריות הוא עניין חשוב מאד. הגמרא אומרת מה ההבדל בין מי שגנב שור וטבח או מכרו שמשלם המשה ומי שגנב שה וטבח או מכרו שמשלם רק ארבעה. מביאה המכילתא: רבי יוחנן אומר: הקב"ה חס על כבודן של בריות שור לפי שהולך ברגליו משלם המישה, שה לפי שהוא טוענו על כתפו משלם ארבעה. וכותב רש"י: שה שהרכיבו הגנב על כתפו והלזל את עצמו בו לפיכך הקל עליו הקב"ה בתשלומין.

עד כדי כך גדול כבוד הבריות, כבודה של כל בריה, אפילו של הגנב הזה שהתורה חסה על כבודו והקלה בחיוב התשלומין שלו מפני שכבר חילק מעונשו בבושה שהייתה לו כשהלך ברחוב עם שה טעון על כתפו. נתבונן ונתפעל מהרגישות לכבודו של אדם אחד, בודד, גנב. אבל הוא מבריותיו של הקב"ה. הוא מאלה שהקב"ה ברא אותם בצלמו.

החיוב לשמור על 'כבוד הבריות' התבאר בחיוב שיש בשמירת צלם אלוקים. התורה מצווה אותנו על מי שהיה בו 'משפט מות והומות' ותלו אותו על עץ. ציוותה תורה 'לא תלין נבלתו על העץ' קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלוקים תלוי'.

תולים אותו על העץ אבל אסור להשאיר אותו תלוי בליה כי זו קללה כביכול לקב"ה שאדם שנברא בצלמו מתבזה בצורה נוראה כל כך. גם אם זה אדם שאיבד את זכות קיומו בעולם הזה, גם אם זה מי שעשה מעשה שחייב אותו מיתה.

וכך דרשו חז"ל: 'היה רבי מאיר אומר מה תלמוד לומר 'כי קללת אלקים תלוי' לשני אחים תאומים דומין זה לזה, אחד מלך על כל העולם כולו, ואחד יצא לליסטיי. לאחר זמן נתפס זה שיצא לליסטיי, והיו צולבין אותו על הצלב, והיה כל עובר ושב אומר: דומה שהמלך צולב. לכך נאמר: 'כי קללת אלקים תלוי'.

וכתב שם הספרונים: 'ובהיות שהביזיון שענשה למת אחר מיתה הוא בזיון לנפש השכלית אשר היא עצם נבלל הנשאר אחר מיתה הגוף, אמר שהיא קללת אלקים, כי הלנת התליה לגוף המת בלתי קבורה היא בזיון לאותו העצם הנצחי הנקרא אלקים'.

אפילו על כבודו של בלעם הרשע חסה התורה. המדרש רבה מביא: 'כך אמרה האתון לבלעם: אני, אין אתה יכול להרגיני אלא אם כן הרב בידך, והיאת אתה רוצה לעקור אומה שלימה, שתק ולא מצא תשובה. התחילו תמהים שרי מואב שראו נס שלא היה כמוהו מעולם. פתחה האתון פיה ואמרה: ההסכן הסכנתי לעשות לך כה. ואמר הרמ"א: 'כיון שדברה מתה, שלא יהיו אומרים: זו שדברה ועשין אותה יראה. ד"ד' ההסכן הסכנתי לעשות לך כה, חס הקב"ה על כבודו של אותו רשע שלא יאמרו זו היתה שסלקה את בלעם, ואם חס הקב"ה על כבוד הרשע אין צריך לומר על כבוד הצדיק.

בשו"ת הרמ"א יש תשובה בה יוצא הרמ"א להשיב על מעשה שהיה שסידר חופה וקידושין בליל ש"ק, שעה ומחצה אחר התקדש היום. אחר שמתאר כל המעשה שהיה שם מביא שיטות הפוסקים שבשעת דוחק גדול מותר לקדש אישה גם בשבת. וכותב הרמ"א: 'ואין לך דוחק גדול מזה, שהייתה יתומה גדולה מתביישת והיה לה לקלון כל ימיה, כמעט לשנותה מכל הבתולות. וגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה דלא תסור מכל הדברים אשר ירוון. בדבר הזה שאינו אלא איסור דרבנן, גזירה שמה יכתוב, כמו שמפרש בגמרא שלנו או משום דהוי כקונה קנין בשבת'.

עלינו להיות זהירים עד מאד בעניין זה של כבוד הבריות. המשנה באבות אומרת: 'איהוה מכובד המכבד את הבריות' אם אתה מכבד את הבריות תהיה גם אתה מכובד על ידם. המדרש מביא כשבאו המלאכים אצל אברהם ידע שהם

כבוד הבריות מבית מדרשו של החזון איש

סיפר הגר"ר קרלנשטיין מעשה שהיה - יהודי פשוט שהתגורר ליד מסלול הטיול הקבוע של החזו"א הבחין בפליאה במחזה הלז של אדם קשיש בעל צורה, המטייל באמצע היום.

מדי יום ביצמו עקב אחר מהלכו של החזו"א עד שפעם החליט לרדת ולגעור בו שלא יבזז את זמנו לבטלה, וישב קצת ללמוד או יגיד תהילים וכיו"ב.

וכך עשה, כשהגיע בעל החזו"א סמוך לביתו ירד האיש וגער ברבן של כל בני הגולה על שהוא מבטל את זמנו בטיולי סרק, רבי אברהם ישעיה לא הגיב וחוזר למעונו בבני ברק, למחרת לא זכר כנראה החזו"א את הגערה שקיבל מהיהודי ההוא, וצעד שוב באותו מסלול, והנה שוב יורד בעה"ב מדירתו, והפעם גוער ממטייל ביתר שאת 'כבר הספקת לשכוח מה שאמרת לך אתמול, מדוע אתה מבזבז את זמנך לריק...'

ושר התורה שמוחו לא פסק לרגע מלהרהר בדברי התורה, פנה אל האיש בענוות חן ושאלו - וכי מה אתה רוצה שאעשה במקום לטייל...'

'תגיד כמה פרקי תהלים' - אמר היהודי. החזו"א שב לאחוריו ולמחרת שינה את מסלול טיולו ולא עבר ליד דירתו של האיש ההוא.

לאחר זמן מה פקדה צרה פלונית את ביתו של היהודי ההוא, ומקורביו אמרו לו שלא הרחק מביתו נמצא הגאון המופלג רבי אברהם ישעיהו קרליץ, ורבים מתדפקים על פתח ביתו בבקשת ישועה ורחמים שאינה שבה ריקם.

מידענו מחליט לגשת לבית החזו"א כדי שיתפלל ויעתיר עליו מברכותיו, והיה כאשר פתח את דלת החדר בו ישב גדול הדור, נפל ארצה מתעלף, בני הבית ניסו לעוררו, אך אז פתח האורח בצעקות וזעקות נוראות, נפל לרגלי החזו"א וביקש ממנו שימחל לו ואמר - אם הייתי יודע שאתה הוא גדול הדור בוודאי שלא הייתי מתנהג בצורה כזו כלפיך...

במשך שעה ארוכה מירמר בבכי ואי אפשר היה להרגיעו, ומרן זצ"ל יושב על כסאו מלטף את היהודי ברוך ובחיבה אין קץ ומתנצל באומרו - אין לי על מה לסלוח לך הלא נתתי לך עצה טובה להגיד תהילים בטיול, הנני מבטיחך נאמנה שמאז אותו יום אני מקיים מה שהצעת לי, ואני אומר תהילים, ומכיון שכך מה לי לכעוס עליך...

צוף הוצאה לאור - נתן פלדמן
הופיע ויצא לאור בהוצאת צוף
שו"ת גנזי חזון אי"ש
חלק ב'

אמונה שלימה
פנינים לשולחן שבת

פוטו סטודיו
פוטו ציין
פוטו פז-רשת למוסיקה
פוטו פז-רשת למוסיקה
פוטו פז-רשת למוסיקה
פוטו פז-רשת למוסיקה